

Jelen helyi tanterv először a 2013/2014. tanévben lép életbe az 5., 9ny és 9. évfolyamon, majd felmenő rendszerben – más változás nélkül – a 2020/2021. tanévben válik teljessé.

Osztályfőnöki

8 évfolyamos gimnázium 5–12. évfolyam

5 évfolyamos NYEK + emelt szintű nyelvi (angol vagy német) gimnázium 9ny, 9–12. évfolyam

5 évfolyamos NYEK + természettudományos és gazdasági orientációt biztosító gimnázium 9ny, 9–12. évfolyam

4 évfolyamos gimnázium 9–12. évfolyam

Tartalmazza:

- a nevelési (tan)tervi részt
- azokat a tantárgyi eszközjegyzékeket, amely tantárgyak egy része az osztályfőnöki témák keretében kerülnek feldolgozásra

Megjegyzés:

- írásbeli beszámoló semmilyen formáját nem írjuk elő
- a nevelési (tan)tervhez csatoljuk a különböző tantárgyak (történelem és társadalmi ismeretek; művészettörténet, magyar nyelv és irodalom, földrajz) tananyagának élményszerű feldolgozását segítő, ugyanakkor a közösséget hatékonyan formáló honismereti túrák, kirándulások tervét is.

Az osztályfőnöki munka nevelési terve

Célok és feladatok

Iskolarendszerünk öt-,**négy**- és nyolcosztályos gimnáziumi szerkezete új követelményeket, állít az osztályfőnökök elé. Szükségessé válik egy nagyobb ívű, hosszabb távra is érvényes nevelési terv. Ugyanakkor a társadalomban folyamatosan történő változások is megkövetelik a korábbi nevelési tervek átgondolását. Mindezt úgy tesszük meg, hogy az egyetemes érvényű erkölcsi értékeket beépítjük az új követelmények közé és együtt formáljuk azokat egységes egészé.

Ez a nevelési terv alkalmazkodik az adott korosztályhoz, rugalmasan illeszkedik az egyéni igényekhez, tudván azt, hogy a tanulók fiziológiai, szellemi ill. lelki fejlődése különböző ütemű. Az osztályfőnök irányító, nevelő tevékenységének alapja az a humanista értékrend, melynek leglényegesebb eleme az élet és az ehhez kapcsolódó emberi értékek tisztelete.

A NAT ill. a kerettanterv olyan kulcskompetenciák fejlesztését irányozza elő, amelyeket be kell építenünk az osztályfőnöki munkába. Ezen szinte mindegyike kapcsolódik ehhez a tantárgyhoz és természetesen a többi tanított tárgyhöz is. A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítve ezzel a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanulás-tanítás egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Az Énkép és önismeret fejlesztésében fontos kihasználni azt az érzékenységet, amely az alapvető erkölcsi normák iránti fogékonyságból adódik.

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára. A Nemzeti alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktív részeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának. Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb és újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, sorsuk és életpályájuk alakításában. Az önmegismerés és önkontroll, a feladatokkal vállalt felelősség, magatartást irányító tevékenység.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.

Segítsük elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését, előzzük meg a sztereotípiák és előítéletek kialakulását. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb

környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Készítsük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre. (részletesebben a Történelem- és társadalomismeret tantárgynál)

Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Nem kevésbé fontos az sem, hogy európai identitásuk megerősödésével legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság. A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Személyes tapasztalatok felhasználásával, a nemzetközi együttműködésről szerzett információkkal gazdagítjuk tudásukat. Fejlesztő feladat lehet az érvek gyűjtése meghatározott álláspontokhoz, melyek az EU híreihez kapcsolódnak. Fejlesztési cél, hogy növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés fejlesztési feladat, a civil életben fontos polgári lét alapjait segíti megteremteni. A társadalmi együttélés közös szabályait és követelményeit tudatosítjuk a tanulóknál. Olyan részképességek fejlesztésére kell gondolni, mint a konfliktuskezelés, az együttműködés, a közéleti szerep gyakorlása, a demokratizmus gyakorlatában elsajátítható felelősségvállalás, az előítéletek és rasszizmus elutasítása. (részletesebben a Történelem-és társadalomismeret tantárgynál)

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás-elemek beépítését kívánja a helyi tanterv tartalmaiba. Egyszerű eszközök, szerszámok használatában fontos a figyelem és az elővigyázatosság megtanulása. A rend és az időbeosztás hatását a hatékony munkavégzésben tapasztalhatják a tanulók. Az érdeklődés és munkamód befolyással lehet az időbeosztásra. Alapvető szerepe van a gazdasági nevelésben annak, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak. A felső évfolyamokon a fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatok megoldására kell törekedni. (ajánlás a későbbiekben, részletesebben a földrajz tantárgynál)

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy az élő természet és a társadalmak fenntartható fejlődését segítse megértetni a nevelésben.

A szemléletformálás pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Mindez úgy valósítható meg, ha figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota

iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit (együttműködve a természettudományi tantárgyakkal)

A tanulás tanítása

A pedagógus és az osztályfőnök fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát és szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Törekedjen a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a tapasztalás és kombináció, valamint a következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A tanulás az iskola alapfeladata, amely magába foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlesztését.

A gondolkodási kulcskompetencia négy alapképessége közül a rendszerező képességet (a Piaget-féle gondolkodási műveletrendszer írásbeli szintjét) és a kombinatív képességet (annak elemi írásbeli szintjét) mérhetjük fel.

Gondolkodási képességek: kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, előrelátás, hatékony tanulás, érvelési képesség

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében.

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják. Az egészséges életvitellel kapcsolatos szemlélet és magatartás formálása.

Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet - elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés - leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait. Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek - különösen a serdülőknek - a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek. Fel kell őket készítenünk az életen át tartó tanulásra.

Az iskolának - a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket. Kiemelt figyelmet érdemel a rugalmasság, az együttműködés képességének fejlesztése.

A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A hatékony társadalmi beilleszkedéshez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítés, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a társadalmi-állampolgári kompetenciák körét is meghatározni, nevezetesen a jogokat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztésével.

Fejlesztési követelmények

Nevelésünk cél- és eszközrendszerét egy sokoldalúan fejlett, állandóan megújulni képes "emberideál" határozza meg. Milyen legyen az általunk nevelt fiatal, milyen képességek fejlesztése várható el ?

- legyen nyitott a szűkebb és tágabb társadalmi, valamint a természeti környezet megismerésére
- legyen önálló akarral rendelkező, érzelmekre is fogékony
- legyen alkalmazkodó-képes
- legyen szociálisan érzékeny, empátiára és segítségnyújtásra kész
- legyen célja és jövőképe

A öt-, **négy-** és a nyolcosztályos gimnáziumi képzés nagyobb felelősséget hárít a pedagógusra, mint a korábbi négy éves ciklus, hiszen a serdüléstől a felnőtté válásig folyamatosan a gyermek mellett áll, ezért a nevelés minden területén szerepet kell vállalnia. Tevékenységében az alábbi alapvető követelményeket kell szem előtt tartania:

- az emberi munka és kultúra megbecsülése
- az egészséges, káros szenvedélyektől mentes életvitel
- a környezeti ártalmak tudatos elkerülése
- a természet szeretete és védelme

- a nemzeti azonosságtudat erősítése

A gyermek harmonikus fejlődésének első és vitathatatlanul alapvető feltétele a szeretetteljes **családi háttér**. A családon belüli munkamegosztás, az egymásra utaltság, az egymástól való függés, ugyanakkor a kölcsönös tisztelet és megbecsülés a családtagok között kialakítja az alkalmazkodó-készséget. A tudatosan következetes szülői nevelés pedig szilárd erkölcsi alapokat teremt. Ebben a nevelési folyamatban az iskolának, elsősorban az osztályfőnöknek nélkülözhetetlen partnerré kell válnia. Az ifjúság **erkölcsi nevelésének** alapja az az egyetemesen elfogadott értékrend, melyet az emberiség a társadalmi fejlődés folyamán kialakított. Ezek az erkölcsi értékek a mindennapi élet irányítójává válnak egy jót építő, az igazságot érvényre juttató közösségben. Így kialakulhatnak azok a viselkedési normák, szokások, amelyekre egy társadalomban élő embernek szüksége van.

Ilyenek:

- a tolerancia
- a szolidaritás
- előítélet-mentesség
- a másik ember személyének tisztelete
- a jól elvégzett munka tisztelete
- a megbízhatóság
- a becsületesség
- a felelősségtudat
- az önismeret
- a döntésképeség

Korábbi nevelési gyakorlatunkban is megjelentek a fenti követelmények, de a megváltozott társadalmi igények számos új feladatot adnak a pedagógusnak, a szülőnek egyaránt.

Néhányat kiemelve:

- az emberi kapcsolatokban: a *tolerancia*, az *empátia*, a *másság tisztelete*
- az életben való érvényesülésnél: *tájékozódás a munkaerőpiacon*, a *gyors döntésképeség*, az *előrelátó költségvetés*, az **alapvető etikai és jogi ismeretek** a *kapcsolatfelvétel (tárgyaláskészség, űrlapok kitöltése, pályázatok írása)*
- a családi életben: a *különböző generációk kapcsolata*, egymás segítése, az *előrelátó gazdálkodás*, a *hatékony időbeosztás*

- az egészséges életmódban: a *káros szenvedélyek elkerülése, a korszerű táplálkozás, a betegek ápolása*
- a közösségi életben: a *demokrácia, a vitakészség, a **szociális érzék, a karitatív munka***
- a szabadidő eltöltésében: a *tömegkommunikáció, a számítógépek szerepe, a helyes arányok kialakítása úgy, hogy a művészetekhez és a sporthoz való kötődés is alapvető igény legyen (egészséges életmód alakítása, rögzítése)*
- a természet megismerésében, alakításában a **környezetvédelem**, a környezetépítés
- a nemzeti azonosságtudat alakításánál *magyarként európaivá válni, nyitottnak lenni a világra, sorsközösséget vállalni a határon túl élő magyarokkal*

Tevékenységi formák

A kitűzött célokat és feladatokat egy igényes nevelőtestület csakis a szülőkkal egyetértve tudja elérni, ezért állandó, élő kapcsolatot kell fenntartani egymással, folytonosan keresve az adódó problémák közös megoldását. A kapcsolattartásra számos lehetőség létezik a szokásos kötelező szülői értekezletek és az esti fogadóórákon kívül.

Például:

- Közös délutáni ill. esti "klubszerű" összejövetelek , ahol adott esetben a gyermek is jelen van
- Közös családi kirándulások, melyeken az érintetteken kívül a család többi tagja is részt vesz
- Közös színházlátogatások,
- Együtt végzett munkák (pl.: osztályterem takarítása, felszerelése stb.)
- Alkalmi műsorok

A nevelés terét, melyben a tanár, a szülő és a gyermek folyamatosan jelen van tágítani kell, felhasználva minden lehetőséget. Ilyenek például az osztályfőnöki órákon kívüli

- délutáni klubszerű beszélgetések (fakultatív részvétellel)
- egyéni beszélgetések
- valamilyen közös tevékenység
(kiállítás rendezés, diákszínpad, alkalmi műsorok iskolaújság, honlap)
- délutáni, hétvégi összejövetelek
- színházlátogatás, múzeum, videó

- könyvtári munkák
- közös munkavégzés osztályban, iskolában, iskola környékén
(takarítás, szertárrendezés, kertművelés)
- sportrendezvények
- klubdélutánok, játékdélutánok
- "kreatív délutánok" (ajándékkészítés, dekorációk)
- karitatív tevékenységek
(segítségnyújtás pl.:öregék otthonában, kórházban, szociális otthonokban,
fogyatékkal élők iskoláiban)
- honismereti túrák, kirándulások
- alacsonyabb évfolyamok patronálása (közös rendezvények, kirándulások, korrepetálás)
- osztálytáborok, egyéb szaktáborok

Óraszámok

A 8 évfolyamos gimnáziumban 5-12. évfolyamig heti 1 óra. Az 5 évfolyamos gimnáziumban a nyelvi előkészítő (9ny) évfolyamon heti 0,5 óra, a 9-12. évfolyamig 1 óra. A négy évfolyamos gimnáziumban 9-12.évfolyamig heti 1 óra. A fenti célok és tevékenységek viszont ennél több, nem hivatalosan beosztott órát is igényelnek, ezért az itt megjelölt óraszám csupán a tervek minimális megvalósítására lesz elegendő.

Osztályfőnöki órákra javasolt témakörök

A tanulók – az életkorukhoz tartozó évfolyamokon – elsajátíthatják egyes tantárgyi modulok tartalmait (pl. a tánc és dráma, a hon-és népismeret, az egészségtan, valamint az ember és társadalomismeret, etika)

Minden tanév első tanítási napján valamennyi évfolyamon a Házirend ismertetése mellett, munka-és tűzvédelmi oktatást kell tartani a tanulóknak, továbbá fel kell készíteni őket a legfontosabb katasztrófavédelmi ismeretekre is (alapozó felkészítés).

Ha lehetőség van rá a tanév során – egy-egy alkalommal – további emlékeztető jellegű, illetve veszélyhelyzeti felkészülést, továbbá évente egyszer –iskolai szinten – katasztrófavédelmi gyakorlatot is kell tartani.

5-6. évfolyam

Évfolyamonként 36 órában (heti 1 óra)

Tanulási módszerek

Észszerű időbeosztás, napirend

Közösségfejlesztő játékok (tánc, dráma modul)

Kultúrált viselkedés alapjai, illem

Ismerős, haver, barát (egészségtan modul)

Kapcsolatok a másik nemmel, a nemi érés tudatosítása (egészségtan modul)

Árulkodás, becsület, „betyárbecsület”

Hazugság, elhallgatás, igazmondás, becsületesség

A biztonság megőrzése, az érzelmek és a viselkedés kapcsolata (egészségtan modul)

Közlekedési szabályok, utazási illemtan

Színházlátogatás: viselkedés az előadáson, az élmények megbeszélése

Megjelenés, öltözködés: a külső megjelenés összetevői

Környezetünk alakítása, védelme, faültetés, parkrendezés (egészségtan modul)

Sport szerepe az egészséges fejlődésben (egészségtan modul)

Helyem a családban, szüleink tisztelete

Egészséges életmód rend, tisztaság, higiénia, korszerű táplálkozás (egészségtan modul)

Veszélyes anyagok (alkohol, dohányzás stb. egészségkárosító hatása) (egészségtan modul)

Az olvasás szerepe, fontossága, az olvasás élménye (könyvtárhasználat)

A televízió műsorok, a videofilmek helyes megválasztása (videotéka használata)

A művészetek ismerete, egyéni alkotások értékelése (képzőművészeti, zenei, irodalmi alkotások)

Ajándékkészítés, kézműves programok

Ünnepek, az ünnepnapok szükségessége

Tanár-diák kapcsolat alakítása

Értékelés, önértékelés fejlesztése

Jogok és kötelességek az iskolában, az iskolai házirend szerepe

Iskolai hagyományok megismerése

7- 8. évfolyam

Évfolyamonként **36 órában (heti 1 óra)**

Az egyén helye és szerepe különböző iskolai és iskolán kívüli közösségekben

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Magánélet és közélet, a kapcsolatok szimmetriája

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Tartalmas, iskolán kívüli programok szervezése az önállóság, a felelősség erősítése

Fiú-lány kapcsolat, barátság, szerelem, férfi, női szerepek, a nemi érettség. Szerelem és házasság

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Generációk együttélése, szüleink, nagyszüleink

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Az idős emberek tisztelete, segítése, a kötelességtudat fejlesztése

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Családi hagyományok, ünnepek

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Szeretet, bizalom, megértés

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

A hibák belátása, megbánás, megbocsátás, az újrakezdés mindenkori lehetősége

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

A vallások szerepe életünkben, sokfélék vagyunk, tolerancia

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Viselkedés iskolában a tanórán, iskolai rendezvényeken, utcán, közlekedési eszközökön, színházban, étteremben, szórakozóhelyen

A munka az ember alapvető létformája, a munka értelme, megbecsülése

Megélhetés, gazdálkodás, jólét

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Ítéletalkotás, értékelés, önértékelés, önbírálat. Objektív és szubjektív elemek a véleményalkotásban *(Ember- és társadalomismeret , etika modul)*

Vitakultúra fejlesztése, a véleményalkotás szabadsága. A nyelv és a kommunikáció fejlesztése.

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Problémamegoldás, döntési képesség, intelligencia, bölcsesség

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Nemzeti azonosságtudat, nemzeti hagyományaink, történelmünk, jelképeink

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Helyünk Európában

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Miért tanulunk ? Pályaválasztás, szakmák, foglalkozások, hivatások

Információszerzés lehetőségei: szépirodalom, szakirodalom, publicisztika, filmek, videó, rádió, televízió, Internet (helyes arányok, igényes válogatás)

Családi munkamegosztás, segítség otthon

(Egészségtan modul)

A családi költségvetés ismerete, az előrelátó pénzgazdálkodás

(Ember- és társadalomismeret , etika modul)

Szabadidő értelmes, hasznos eltöltése (olvasás, rendszeres sportolás, zenetanulás,tánc, képzőművészet stb.) *(Egészségtan modul)*

Környezetünk kulturáltsága, növények, állatok gondozása
(Egészségtan modul)

Tisztaság, rend, pihenés, szórakozás otthonunkban, iskolában, közvetlen környezetünkben
(Egészségtan modul)

Káros, egészségtelen életmód elleni küzdelem. (dohányzás, ital, egyéb drogok) Egészség, betegség. Egészségünk iránti felelősség kialakítása.
(Egészségtan és Ember- és társadalomismeret , etika modul)

A nyelvi előkészítő (9 ny) évfolyam osztályfőnöki nevelési (tan)terve

Tanmenet évi 18 óra / heti 0,5óra

Az osztályfőnöki munka tudatos tervezésével az osztályfőnöki program összeállítása két fázisban történhet:

I. ciklus (szeptember – november végéig) **6 óra**

- a témaköröket a belépő osztály felmérésére építve célszerű tervezni és feldolgozni,
- tanulási teszt (módszere: felmérés) értékelési határidő megjelölésével.

Cél

A tanulók személyiségének fejlesztése a tanuláson keresztül. A tanulási „kudarcc” elkerülése.

- a tanuló eredményes tanulási módszerének megtalálása (tanulási teszt analíziséből),
- személyre szabott feladatok kitűzése, a tanuló „értékeinek” erősítése,
- a dislexiás és diszgrafiás tanulók kiszűrése (szakember segítségével).

Cél a kultúrált egyéni és közösségi magatartás kialakítása

Témakörei:

- „szociológiai teszt” – az osztály összetételének feltérképezése (vezető egyéniségek, hangadók, szürke eminenciások stb) irányítása a „jó” – „eredményesség felé”
- a helyes „énkép” alakítása (önismeret)
- a kultúrált együttélés kialakítása (az osztály összecsiszolása) módszere: közös tevékenység (tökmag buli). Tartalmas iskolán kívüli programok szervezése az önállóság a felelősség erősítése.
- tisztaság, rend, pihenés, szórakozás otthonunkban, iskolánkban, közvetlen környezetünkben (egészségtan modul),
- káros, egészségtelen életmód elleni küzdelem (dohányzás, ital, drog). Egészségünk iránti felelősség alakítása (Etika modul),

- a tervezés (napirend helyes kialakítása), a tevékenységek osztályozása fontossági időrendben. (az alá vagy fölé tervezésből adódó következmények) .

II. ciklus decembertől – júniusig) 12 óra ajánlott témakörök

- a renden és egyensúlyon alapuló demokrácia fejlesztése. A tanulók kötelességeinek és jogainak ismerete, gyakorlása,
- szeretet, bizalom, megértés (Etika modul)
- az önállóságra törekvő személyiség fejlődésének irányítása, igényesség erkölcsi, kulturális és érzelmi vonatkozásban,
- az egyén kötődése családjához, barátaihoz, osztályához, iskolájához nagyobb közösségekhez, nyitottság a világra,
- a céltalanság, dologtalanság, a szeretethiány és a „senkihez tartozás” felelőtlensége vezet a nihilista társaságokhoz,
- a szabadidő értelmes, tartalmas eltöltése,
- történelmi és nemzeti hagyományaink, ünnepeink értékeinek megismerése őrzése. Iskolai hagyományaink ápolása,
- vitakultúra fejlesztése, a véleményalkotás szabadsága, a kommunikáció fejlesztése (Etikai modul),
- ítéletalkotás, értékelés, önértékelés, analízis,
- problémamegoldás, döntési képesség, intelligencia, bölcsesség (emberismeret, Etika modul),
- generációk együttélése, emberi kapcsolatok
- a fogyasztás, a kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése. A természeti értékek védelme (fogyasztóvédelmi, környezetvédelmi alap értékek formálása)

A nyelvi előkészítő (9) osztály osztályfőnöki tanmenete sajátos az osztály speciális tantárgyi összetétele miatt. Ezért erőltetett modul-kapcsolatokat itt nem célszerű teremteni. A témakörök feldolgozásánál a nyelvi órák tananyag nyújtotta lehetőségeit ajánlatos vizsgálni és szerencsés kapcsolódási pontokat célszerű keresni. Ezt a munkát az osztályfőnöknek és a nyelvet tanító tanároknak együttesen javasoljuk elkészíteni még a tanév megkezdése előtt. Pl. képelemzés kapcsán – helyünk Európában témakörben.

A természeti értékek védelme ↔ dolgozatírásoknál (környezetvédelem)

Látogatás a boltokban, vásárlás (fogyasztóvédelem a kívánság és a szükséglet stb).

9– 10. évfolyam

Évfolyamonként 36 órában (heti 1 órában)

Az önállóságra törekvő személyiség fejlődésének indirekt irányítása: igényesség erkölcsi, kulturális és érzelmi vonatkozásban

(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Felelősségtudat, lelkiismeret, becsület, tisztesség

(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Akaraterő, önnevelés

(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Az idősek, a rászorulóknak segítése, az elesettek iránti empátia fejlesztése

(Társadalomismeret modul társadalmi ismeretek)

Az átlagostól eltérő emberek (testi ill. szellemi fogyatékosok) védelme, támogatása

(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Kamaszkori labilitás, a felnőttek elutasítása és a felnőttekhez való kötődés konfliktusa

(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Tolerancia, türelem, szolidaritás

(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Menekülés a szenvedés elől, a lehetséges kiút

(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Családi életre nevelés, jövőkép alakítása

(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Munkamegosztás a családban, a családi költségvetés

(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Önmagunk megvalósítása, sikeres életút, az ember boldogulása, boldogsága

(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Az ember kötődése családjához, barátaihoz, nagyobb közösségekhez, a társadalomhoz, nyitottsága a világra

(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Szelmák, foglalkozások, hivatások elemzése, hogyan igazodjunk el a világban?

Folyamatos önművelés, az újra, a változásokra fogékony rugalmas gondolkodás, az intelligencia fejlesztése

A szabadidő értelmes, tartalmas eltöltése, igényes válogatás a sokféle kínálkozó lehetőség közül

A céltalanság, a dologtalanság, a szeretethiány és a "senkihez tartozás" felelőtlensége vezet a nihilista társaságokhoz (ivás, kábítószer)

Környezetünk rendszeres ápolása, alakítása, természeti adottságaink védelme a városokban, falun és a természetben egyaránt
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Történelmi és nemzeti hagyományaink, művészettörténeti értékeink megismerése, őrzése
(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Magyar vagyok, nemzeti azonosságtudat, a különbözőség iránti tolerancia, szolidaritás

Az ember szabadsága véleményalkotásában és döntéseiben
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Az egyén felelőssége a jövő társadalmának alakításában, demokratikus szavazások, választások
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

ÉLETVITEL – ÉLETMÓD
A MINDENNAPI ÉLET KULTÚRÁJA
9-10. évfolyam

Az összeállítás ajánlás és választ keres a valóság időszerű kihívásaira, amely a nevelést az oktatás szerves részeként értelmezi, és az embernevelést helyezi a pedagógiai tevékenység fókuszába.

Emellett, ezzel együtt részt vállal a mindennapok gyakorlatában felhalmozott kultúra-elemek, a mindennapi élet kultúrája körébe tartozó tudnivalók, képességek, attitűdök átadásából is.

Az oktatásnak mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt – alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat és az erre épülő kiemelt fejlesztési feladatokat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, a saját sorsunk alakításához.

Alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll: a felelősség önmagunkért, az önállóság, az önfejlesztés igényének kialakítása.

Az egészséges életmódra nevelésnek minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges, testi, lelki és szociális fejlődését. Az egészséges életmódra nevelés az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékeként való tiszteletére is nevel.

Készítsük fel a diákokat a pozitív beállítódások, magatartások kialakítására, amelyek az egészséges életvitellel kapcsolatos személetét és magatartását fejlesztik.

Fejlesszük a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

Készítsük fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére, hogy a káros függőségekhez vezető szokások kialakulását megelőzhessék.

Foglalkozzon az iskola a családi életre, a felelős örömteli párkapcsolatra történő felkészítéssel.

Célként fogalmazzuk meg a konfliktusok kezelését, az életminőség javítását, az életvitel arányainak megtartását, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtését, a teljesebb élet megszervezését.

Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák iránt.

Alakuljon ki bennünk a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége, a társadalmilag elfogadott viselkedési normák ismerete. A tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelveknek kell lennie egyéni és közös szinten egyaránt.

Készítsen fel az iskola, a gazdálkodással és pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére, az okos gazdálkodás képességének a kialakítására, továbbá arra, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások és viselkedésmódok között.

Értsék a fogyasztás a gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakítását.

Felelősséget vállaljanak egyéni vagy közös tetteikért.

Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése válják meghatározóvá.

Alakuljon ki bennünk az önművelés igényének és szokásoknak a kibontakoztatása, az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.

Az emberek mindennapi élete az egyed, a személy nivóján ad képet az ország, a társadalom színvonaláról.

A mindennapi élet olyan, mindenki által végzett közös tevékenységek és állapotok sorát jelenti, azaz az ember fenntartását szolgálják.

Ilyen tipikus mindennapi tevékenységek és állapotok: a pihenés, az alvás, a táplálkozás, az utódok nemzése, felnevelése, a kommunikálás, a tájékozódás és cselekvés a mindennapi térben és időben.

Ugyan a tanuló mindennapi létét leginkább a családban éli meg, ott „reprodukálja magát”, azonban a gyermekek, a diákok mindennapi élete átnyúlik az iskolába is.

Az egyik legnagyobb konfliktusforrás az iskolában, hogy minden diák úgy kommunikál, étkezik, játszik, érintkezik, veszekszik, ahogyan odahaza megszokta, ahogyan kortársaitól elleste.

Ezért, ha az iskolában a mindennapi élet színvonalát, - a személyhez történő odafordulással, beavatással, tudatosítással, gyakorlással – megemeljük, esély lehet arra, hogy a diákok jól érzik magukat otthon, az iskolában és a társadalom különböző helyein, komfortélményük nem kerül veszélybe.

Az életmóddal kapcsolatos felkészültség önmagunk és családjunk egészséges, kultúrált életmódjának megteremtését, fenntartását, önmagunk fejlesztését szolgálja.

Az életmóddal kapcsolatos képességek a személyiség nyitottságát, önfejlődését, az önkiszolgálási és gondolkodási szokások, készségek és ismeretek az önmagunkról és másokról való gondoskodást szolgálják.

Az értelmes életvezetés, a mindennapi élet kultúrájának fejlesztése az alábbi területeket fogja át:

- a családi nevelés kultúrája;
- egészségkultúra;
- kommunikációs kultúra;
- viselkedéskultúra;
- gazdálkodáskultúra;
- fogyasztói kultúra;
- közlekedési kultúra.

A családi nevelés kultúrája

Célok, feladatok

A családi nevelés kultúrájának célja, hogy megtanítsa arra, hogy miként célszerű családban élni, milyennek kell lennie annak a közösségnek, amelyben életük nagy részét töltik, mi a felelősségük és kötelességük benne.

Az emberi tevékenység mindennapi színtere a család, amelyben a gyermek első, közvetlen tapasztalatait szerzi.

Ennek vizsgálata adja az elsődleges ismereteket a megfelelő életvitel kialakításához.

Fejlesztési követelmények

Tudja, hogy az okos szeretet, a türelem és a felelősség az alapja a helyes gyermeknevelésnek.

Legyen felelőssége önmagával és másokkal szemben.

A családi élet értéke, családi célkitűzések ismerete.

A generációk kapcsolata, egymás segítése.

Családi hagyományok, ünnepek.

Legyen fegyelmezett életvitele, alkalmazkodó és segítőkész kapcsolatteremtő képessége, magatartása.

Tudja szabadidejét kultúráltnak, egészségesen eltölteni.

Ismerje és alkalmazza az elvárt viselkedési szabályokat.

Szervezett, tervszerű munkavégzés, szakszerű eszközhasználat.

Megfelelően kifejlődjön az önellátás képessége.

Témakörök	Tartalmak
A család mint az egyén legfontosabb mikrokörnyezete	A család történelmi kialakulása, szerepe koronként és társadalmanként. Jelenlegi helyzete, jelenősége, funkciója: elsősorban a gyermeknevelésben, az érzelmi biztonság nyújtásában. A családi hagyományok, a családtörténet ismerete, vállalása, mint a családi identitás része. Kapcsolatok a családtagok között (a szülővel, nagyszülővel, testvérekkel, rokonokkal).

A családi szerepek bemutatása	<p>Szerepek, minták, eltérő természetű és mélységű kötelek a családban.</p> <p>Az apa és anya sajátos szerepe a családban és a gyermeknevelésen.</p> <p>A szülők mint viselkedési szerepminták: nemi szerep, életvitel, viselkedés, szemlélet.</p> <p>Az anya-gyermek kapcsolat alapvető jelentősége a gyermek fejlődésében.</p> <p>A hiányzó szülő szerepének helyettesítése (egyedülálló anya, apa, nagyszülő, nevelőszülő).</p> <p>Örömök és konfliktusok a családi közösségekben.</p> <p>Nemzedéki konfliktusok, a konfliktusok feloldásának lehetőségei.</p> <p>A család mint az elsődleges szocializáció tényezője és megvalósítója.</p>
Nevelési stílusok a családban	<p>A különböző nevelési stílusok a családban, hatások a gyermek személyiségének alakulására.</p> <p>A kényeztetés, a túlzott gondoskodás, a közömbösség, a merevség, a ridegség, az elhanyagoló nevelés, a következetlenség káros következményei.</p> <p>Csecsemők és kisgyermek gondozása.</p> <p>A különböző életkorú gyermekekkel és fiatalokkal adódó jellegzetes nevelési problémák, tipikus konfliktusok.</p>
A család szerepe az érzelmi biztonság nyújtásában	<p>A család szerepe az érzelmi biztonság nyújtásában, az érzelmi kultúra kialakításában.</p> <p>A család képe a tömegkommunikációban, a művészetekben, irodalomban – a közvéleményben.</p> <p>A gyermekek és fiatalok szorongásának lehetséges okai, - ezek feloldásának lehetősége a családban. A megbeszélés, a kibeszélés, az élmények feldolgozása.</p> <p>Az évszaknak „tanulása” a családi kapcsolatok által: szeretet, tapintat, empátia, együttérzés, figyelmesség, tolerancia, tisztelet, stb.</p> <p>A szülők kapcsolata az iskolával, gyermekek baráti körével, partnerével.</p>
A családi élet szervezése	<p>Tervszerűen végzett háztartási munkák. A háztartási munkák megszervezésének és elvégzésének célszerű módjai.</p>
Munkamegosztás	<p>A munkamegosztás, az arányos és személyre szabott teherviselés.</p> <p>Felelősség a rendszeres napi feladatok ellátásában. Legyen képes életvitel tudatos alakítására. Önkiszolgálás és a család „szolgálata”.</p>
Szabadidő-kultúra	<p>A szabadidő értéke és fontossága. Családi szabadidős tevékenység tervezése, szervezése. A játék szerepe a szülők és a gyermek kapcsolatában.</p> <p>Sokoldalú aktív-passzív szabadidő-tevékenység.</p> <p>A káros szabadidő-tevékenységek elkerülése.</p> <p>Egyéni és társas szabadidő-tevékenységek megszervezése a családban, az iskolában. Az ünnepek jelentősége a család életében.</p> <p>Családi beszélgetések, illetve azok elmaradásának káros</p>

	következményei.
--	-----------------

Egészségkultúra

Célok, feladatok

Az egyén rendelkezzen saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel, megértse az egészséges életvitelnek ebben játszott meghatározó szerepét.

Az egészséges életmódra nevelésben szolgálni kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését, az egészséges életvitel megalapozását. Pozitív beállítódások, magatartások és szokások kialakulása, amelyek a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Fejlesztési követelmények

Az egészségvédő képesség a testi és lelki egészség fenntartását, a betegség megelőzését szolgálja.

Következetes testápolás, tudatos higiénés magatartás.

Legyen igényük testük, ruházatuk és közvetlen környezete tisztán tartására, gondozására.

Az egészségmegőrzés alapvető szabályainak alkalmazása.

Alkalmazzák a helyes táplálkozás szabályait, váljon szokássá az igényes, kultúrált étkezés.

Az egészségre hátrányos, káros függőségekhez vezető szokások emberi szervezetet károsító anyagok, például: alkohol, cigaretta, legális és illegális drogok egészséget károsító hatásai.

Készítsenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

Témakörök	Tartalmak
A személyes higiénia iránti igény	Következetes testápolás, tudatos higiénés magatartás. Felelősség önmagával és másokkal szemben. Az egészség és a természetes környezet közötti kapcsolat. Környezeti tisztaság.
Az egészségmegőrzés alapvető szabályainak alkalmazása	Betegségmegelőző beállítódás erősödése. Az egészségmegőrzés jelenőségének felismerése. A károsító hatások elutasítása (cigaretta, alkohol, drogok), egészséget károsító hatásai. Balesetvédelmi szokások, minták, készségek és ismeretek elsajátítása.
Egészséges táplálkozás	Az egészséges táplálkozás jelentősége az egészség megőrzésében. Korszerű étkezési eljárások ismerete. Hibás táplálkozási szokások, divatok elutasítása. Egészséges heti étrend összeállítása, ételsor tervezése. Táplálkozástörténet.
Betegápolás, gondozás	Az egészségmegőrzés, az ápolás egyéni és társadalmi jelentősége. Türelem és önzetlenség a gondozásban, ápolásban. Életmentés, elsősegély, házi patika. Fejlődjön a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó, segítőkész magatartást.

Kommunikációs kultúra

Célok, feladatok

A kommunikációs nevelés célja, hogy a tanulóban kialakuljon a különféle beszédműfajok felfogásának és alkalmazásának, a konfliktusok fölismerésének és megítélésének képessége.

Alakuljon ki a helyes és kreatív nyelvhasználat a társadalmi és kulturális tevékenységek során, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Az egyén rendelkezzen azzal a képességgel, hogy különféle kommunikációs helyzetekben kommunikálni tudjon.

Fejlesztési követelmények

A társas, társadalmi együttműködéshez szükséges kommunikációs képességek fejlesztése.

Mások személyiségének tisztelete, véleményének megtartására nevelés.

Kritikus és építő jellegű párbeszédre való törekvés.

Témakörök	Tartalmak
A kapcsolatteremtés	A köszönések, megszólítások zűrzavara (a probléma tudatosítása). A kapcsolat kezdeményezése: például: új osztálytársakkal, más osztálybeliekkel, más nembeliekkel, felnőttekkel, idegenekkel stb. reagálás a kapcsolatteremtő szándékára. Jellegzetes hibák: ügyetlenség a kapcsolat kezdeményezésében; A kapcsolatot kezdeményező szándékánál indokolatlan elutasítása; Tolakodás, túlzott bizalmaskodás stb.
A beszélgetés	A testtartás, a testhelyzet, a gesztus, a mimika és más nonverbális jelek jelentősége a kommunikációs készség, a partner iránti tisztelet, figyelem kimutatásában. Jellegzetes hibák: túl közel megyünk a beszédpartnerhez, vagy messziről kiabálunk, nem nézünk a másik szemébe, nem figyelünk mondandójára stb..
A beszélő és a hallgató szerepváltása	A beszélő és a hallgató szerepváltásával kapcsolatos helyes szokások: a szerepváltásra – a szó átvételére és átadására – alkalmas pillanatok megérzése. Mondanivalónk „tárolásának” képessége, viselkedésünk, másokra való odafigyelésünk, amíg szóhoz nem jutunk.
A társalgás szabályai”	A társalgás „szabályai” nagyobb társaságban, kezdeményezők, hangadók, passzívok, visszavonulók. A társaság központjába kerülők pozitív és negatív szerepe: például: hangulatteremtés, érdeklődés felkeltése, változatosság biztosítása – mások elnyomása, a helyzet önközpontú uralása. Törekvés a visszahúzódnak bevonására a társalgásba (a tapintat, az egyéni szuverenitás tiszteletben tartása). A mások meghallgatásának, oda nem illő mondandónk magunkban tartásának képessége.
Nyelvi igényesség	Nyelvhelyesség, adekváltság, világosság, tömörség, érdekesség, színesség, árnyaltság, közhelymentesség, töltelékszavak „divatszavak” kerülése, humor stb.
Nyelvi viselkedés	Jellegzetes helyzetekben: ismeretlenek, barátok és „ellenségek” között, nyilvánosság előtt vitában, ünnepélyes alkalmakkor, telefonáláskor, hivatalos helyen, étteremben, szórakozóhelyen stb.

Viselkedéskultúra

Célok, feladatok

A mindennapi együttéléshez nélkülözhetetlen civilizációs szokások kialakítása.

Fejlesztési követelmények

A viselkedéskultúra, etikett szerepének megismerése a mindennapi életben.

A különböző generációk között konszenzus létrehozásának lehetősége és fontossága.

Hagyomány és személyesség az udvariassági formákban.

Témakörök	Tartalmak
A mindennapi együttéléshez nélkülözhetetlen civilizációs szokások	<p>Az ígéret, a megállapodás, a határidők betartása.</p> <p>Mások idejének, tulajdonának, nyugalmanak tiszteletben tartása: például: pontosság, tapintat, a „hangerő” helyzetének, a környezet igényeinek megfelelő szabályozása stb.</p> <p>A kölcsön kapott tárgyak, értékek (pénz, könyv, lemez, kazetta stb.) időben és sértetlenül történő visszaadása.</p> <p>Kimentés, kiengesztelés, bocsánatkérés.</p> <p>Sorban állásnál az érkezési sorrend betartása (például: jegypénztárnál, üzletben stb.).</p> <p>Az arra rászorulókkal: idősekkel, betegekkel, kisgyermekkel, nagy megrázkódtatást átélőkkel – fokozatosan figyelmes, illemtudó magatartás, előzékeny, akár kérés nélküli segítségük.</p> <p>A velünk egyformák erősekkel az adódó terhek egyenlő megosztása.</p> <p>A testi és lelki erőszak kerülése és elutasítása.</p> <p>Korrekt panaszkezelés kommunikálása az élet számos területén.</p>
Udvariassági formák	<p>Különbségek a felnőttek és fiatalok viselkedési kultúrájában.</p> <p>A különböző generációk közötti konszenzus létrehozásának lehetősége és fontossága.</p> <p>Az idősek szokásainak megértése, türelem, alkalmazkodás.</p> <p>A tartalmas, életképes hagyományok megőrzése, illetve újraélesztése.</p> <p>Hagyomány és személyesség az udvariassági formákban: például: kérés, megköszönés, üdvözlés, gratuláció, részvétnyilvánítás, meghívás – az ezekre való reagálás helyes módjai.</p> <p>Illemszabályok jellegzetes helyzetben: pl.: vendégfogadásnál, vendégségben, étteremben, moziban, színházban, diszkóban, koncerten, futballmeccsen, az iskolában, otthon, utcán, közlekedési eszközön, a természetben.</p>

Gazdálkodáskultúra

Célok, feladatok

Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni, elemi érdeke, hogy állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé.

Valamilyen módon, formában és mértékben minden ember a gazdaság szereplője. Ahhoz, hogy a gazdaság életében eredményesen vehessünk részt, sajátos általános gazdasági felkészültséggel is rendelkezünk kell.

Az iskolának ma már az is feladata, hogy a felnövekvő nemzedékek minden tagjában kialakítsa a gazdasági felkészültség alapjait.

Fejlesztési követelmények

A gazdálkodással kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.

A gazdálkodással és pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztése.

Képessé váljanak a rendelkezésre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is.

Okos gazdálkodás képességének a birtoklása.

A pénz szerepe a háztartás – gazdálkodásban.

A háztartási jövedelmek összetétele, eredete.

A piaci árak elemzése, az árak és a minőség összehasonlítása és észszerű döntés.

A fogyasztói érdekvédelem lehetőségeit a gyakorlatban érvényesítse, tudatos fogyasztókká váljanak.

A rendelkezésre álló erőforrásokkal való gazdálkodás.

Az energiatakarékosság lehetőségeinek kihasználása.

Témakörök	Tartalmak
A gazdálkodással kapcsolatos összefüggések	A háztartási jövedelmek összetétele. (a családi pénzjövdelem forrásai). A háztartás kiadása. A költségvetés készítésének lépései. Háztartási könyv vezetése. A bevétel – kiadás tervezése. (havi, heti terv készítése). A takarékosági lehetőségek kihasználása. Az árak elemzése, az árak és a minőség összehasonlítása, észszerű döntés.
Fogyasztóvédelem	A fogyasztói érdekvédelem lehetőségeit a gyakorlatban érvényesíteni tudja. Tudatos vásárlóvá nevelés. Termék, termékszerkezet, termékelemzés.
Energia-megtakarítás	Környezetkímélő és gazdaságos energiahasznosítás, gépesítés. (fűtés, világítás, vízellátás, főzés, takarítás, tárolás). A háztartási energiafogyasztás rendszeres nyilvántartása.

Közlekedési kultúra

Célok, feladatok

A közúti közlekedés rohamos fejlődésének vagyunk tanúi, melynek fő hajtóereje a motorizáció. A hazánkban is egyre bővülő járműpark az állandó növekvő forgalomsűrűség tanulóink számára is nap mint nap fokozott veszélyforrásként jelentkezik.

A közlekedő ember védelme, a biztonságos közlekedés problémaköre világnézete az érdeklődés homlokterébe került.

Rendkívül nagy szükség van arra, hogy közlekedésben résztvevők magatartásukkal, egymással való viszonyukkal a közlekedést megfogalmazó jogi szabályok (KRESZ) maradéktalan elsajátításával növeljék a közúti közlekedés biztonságát, az emberi élet megvédését. Mindezek megkövetelik, hogy tanulóinkat felkészítsük az emberek egyik legmindennapibb tevékenységére: a közlekedésre.

Fejlesztési követelmények

A közlekedésben való biztonságos és felelősségteljes részvétel.

Szabályismeretet, szabályalkalmazás a biztonságos közlekedéshez.

A gyalogos közlekedés, a tömegközlekedés, (városi, vasúti, országúti, vízi, légi) valamint a kerékpáros közlekedés szabályainak gyakorlati alkalmazása.

A közlekedési helyzetek helyes megítélése.

A defenzív vezetéstechnika alkalmazása.

A közlekedési helyzetek helyes és gyors megítélése, a közlekedési jelzések biztonságos értelmezése.

A közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokások és elvárt udvariassági szabályok alkalmazása.

Legyenek tisztában a közlekedés pozitív magatartásformáival.

A kultúrált közlekedési magatartás tudatos alkalmazása.

Témakörök	Tartalmak
Tájékoztató	Szűkebb és tágabb lakóhelyünk megközelítési módjainak ismerete. Tájékoztató ismeretlen városokban, országokban (menetrendek, térképek, útikalauzok, stb. használata).

Közlekedési szabályok	<p>Szabályismeret, szabályalkalmazás a biztonságos közlekedéshez.</p> <p>A gyalogos közlekedés, a tömegközlekedés, (városi, vasúti, országúti, vízi, légi), valamint a kerékpáros közlekedés szabályainak gyakorlati alkalmazása.</p>
Közlekedési helyzetek	<p>A közlekedési helyzetek helyes és gyors megítélése.</p> <p>A közlekedés lélektana: a túlzott gyorsaság és túlzott lassúság veszélyei. Az agresszivitás, a gyors helyzetfelismerés és döntési tudás.</p> <p>A határozottság jelentősége a közlekedésben.</p> <p>A veszélyhelyzetek gyors felismerése, felmérése és elhárítása.</p> <p>A városi és vidéki közlekedés különbségeinek felismerése.</p> <p>A defenzív vezetéstechnika alkalmazása.</p>
Magatartási követelmények	<p>A közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokások és elvárt udvariassági szabályok alkalmazása.</p> <p>A kultúrált közlekedési magatartás tudatos alkalmazása.</p> <p>Méltányossági szempontok érvényesítése a forgalomban, az érdekek rangsorolása járműveken és a közutakon, mások szempontjainak, igényeinek szem előtt tartása, udvariasság, előzékenység, a rászorulókat – főként az öregeket, kisgyermekeseket, vakokat, mozgássérülteket – segítése.</p>
Veszélyforrások a közlekedésben	<p>Veszélyforrások: a szabályok ismeretének hiánya, illetve figyelmen kívül hagyása, agresszivitás, „vagánykodás” a veszélyérzet kialakulatlansága, alkoholfogyasztás, túlzott gyógyszerfogyasztás, legális és illegális drogok használata.</p> <p>Az autóstop és az azzal járó veszélyek.</p>
Az aktív közvélemény szerepe	<p>Az aktív közvélemény szerepe a tömegjárművek, gépkocsik, közutak, közterek, épségének, tisztaságának megvalósításában. A közvélemény hatása a szabálytalanul, maguk és az embertársaik testi épségét veszélyeztető módon közlekedőkkel szemben.</p> <p>A közlekedési szabályok megszegésének, a balesetokozásnak hatósági és jogi következményei.</p> <p>Baleseti hírek, tanulságainak elemzése, hasznosítása közlekedési gyakorlatokban.</p>

11 – 12. évfolyam

Évfolyamonként:

11. évfolyamon 36 óra (heti 1 óra)

12. évfolyamon 31 óra (heti 1 óra)

12.,13. évfolyamon 32 óra (heti 1 óra) (5 évf. NYEK+emelt nyelvi (angol vagy német) a 2015/2016-os, illetve 2016/2017-es tanévben)

Emberi kapcsolatok elmélyülése, egymás közt, ill. a felnőttekkel
Autonómia és egymásra utaltság
(Társadalomismeret modul, pszichológia)

Az ember társas lény : a szocializáció tudatos fejlesztése, a csoport és egyén viszonya
(Társadalomismeret modul, pszichológia)

A hagyomány és a kultúra személyiségformáló ereje

A társadalom által kialakított erkölcsi normák, normarendszerek, az individuális etika
(Társadalomismeret modul, jelenismeret)

Erkölcsi alapértékek az európai civilizációban: a személyiség integritása, kényszermentesség,
kölcönösség, méltányosság, részvétel, tisztelet
(Társadalomismeret modul, pszichológia)

Önnevelés, önfegyelem, jellem, illem, képességek, erények alakítása
(Társadalomismeret modul, pszichológia)

Tetteinkért viselt felelősség és mások sorsáért ránk háruló felelősség vállalása a családban, baráti, iskolai
és egyéb közösségekben
(Társadalomismeret modul, jelenismeret)

A beteg, magatehetetlen ember ápolása, gondozása, a felelősségtudat kialakítása, az öregedés erkölcsi
kérdései

Szabadság és meghatározottság
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Demokráciában élünk, a választás szabadsága, a napi politikai élet
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Törvény és lelkiismeret, szándék, cselekedet, következmény
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

A szeretet és az erkölcs, a személyi szabadság és az individuális szeretet
(Társadalomismeret modul, pszichológia)

A szeretet: birtoklás, kisajátítás, vagy összetartozás, felelősség, tapintat

(Társadalomismeret modul, pszichológia)

Szerelem - szexualitás; szerelem – házasság
(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

A pénz szerepe életünkben, az adózás kötelezettsége, az adózás rendszere
(Társadalomismeret modul, gazdasági ismeretek)

A jólét, az élet minőségének erkölcsi kérdései
(Társadalomismeret modul, gazdasági ismeretek)

Továbbtanulás, pályaválasztás, elődeink által "kipárnázott", vagy "magunk által kiharcolt" pályát válasszuk?
(Társadalomismeret modul, jelenismeret)

Munkahelykeresés, kapcsolatfelvétel
- szóban: megjelenés, fellépés, tárgyalási készség
- írásban: pályázatok, önéletrajz készítése
(Társadalomismeret modul, jelenismeret)

Az erkölcs és a jog eltérő illetékessége
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Alapvető jogi ismeretek, eligazodás a hivatalos eljárásokban, a ránk vonatkozó törvényekben
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

A törvénytisztelet és a polgári engedetlenség, a szabadság értelmezése
(Társadalomismeret modul, állampolgári ismeretek)

Társadalmi szolidaritás, társadalmi igazságosság

A tudományos - technológiai fejlődés és az ember

A jövő nemzedékekkel, illetve az élővilág rendjének és sokféleségének megőrzésével kapcsolatos feladataink
(Társadalomismeret modul, társadalmi ismeretek)

Irodalomjegyzék

A fentiekben megnevezett komplex nevelési feladatok megvalósításához a pedagógus személyes ráhatásán kívül segítséget nyújtanak az alábbi szakirodalmak: könyvek, videofilmek.

Tankönyvpótló jegyzetek:

Szabó Kálmán: Osztályfőnöki kézikönyve

Kiadja a Nemzeti Tankönyvkiadó

Leli egészségtan (8-9, 9-10, 10-11, 11-12, 12-13, 13-14 éveseknek)

Kiadja a Magister Kiadó

Erkölcstan munkafüzet 5-6-7-8. osztályosok számára

Kiadja a Mozaik Kiadó

33 osztályfőnöki óra

Kiadja a Mozaik Kiadó

Erkölcstani vázlatok és szöveggyűjtemény (minden korosztálynak)

Kiadja az IKVA Kiadó

Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek

Kiadja a Dinasztia Kiadó

Stb.

Videokazetták:

„Mielőtt...” Drogprevenációs oktatófilm

Egy nap döntöttem: drog helyett élet

Mi az igazság az ivásról

Mi az igazság az énképünkről

Mi az igazság a dohányzásról

Mi az igazság a kábítószerrel

Fogamzásgátlás, családtervezés

Család 1-4. rész

Család 5-8. rész

Még megmenthető I-X. Környezetvédelmi filmsorozat